SJB SELECTION

RECENSIE · JAZZ

GoGo Penguin: de klank van jazz die een nieuwe taal leert

SJB SELECTION · OKTOBER 2026

Er is iets aan GoGo Penguin dat je onmiddellijk herkent: de helderheid van hun geluid. Piano, contrabas en drums nemen elk hun eigen plaats in, met een bijna architectonische precisie. Niets lijkt toevallig, niets wordt voor het effect vertroebeld. Toch mag die helderheid niet met eenvoud worden verward. Onder het gepolijste oppervlak schuilt muziek van een opmerkelijke ritmische en structurele complexiteit.

Het trio uit Manchester onderzoekt al meer dan tien jaar wat een hedendaags jazztrio kan zijn. Hun muzikale vocabulaire brengt jazz, klassiek minimalisme en elektronische cultuur samen, maar het resultaat laat zich steeds minder gemakkelijk in die categorieën onderbrengen. In hun eigen omschrijving van hun muziek benadrukken ze juist die ontmoeting tussen jazz, klassieke muziek en elektronische invloeden, terwijl hun recentere werk het palet verder heeft uitgebreid met modulaire synthesizers, elektrische bas en een nadrukkelijker elektronisch element.

Wat GoGo Penguin echter echt belangrijk maakt, is niet simpelweg de combinatie van verschillende genres. Er zijn genoeg muzikanten die jazz en elektronica samenbrengen. Hun wezenlijkere verdienste ligt op ritmisch gebied: ze hebben meegeholpen de taal te hervormen waarmee een akoestisch jazztrio kan denken.

De drums lijken vaak de logica van geprogrammeerde beats te volgen zonder ooit de fysieke aanwezigheid van een menselijke drummer te verliezen. De bas is niet alleen een harmonisch fundament, maar maakt deel uit van het ritmische mechanisme, terwijl de piano van Chris Illingworth zich vaak ergens tussen melodie, puls en patroon beweegt. Zo ontstaat muziek waarin de instrumenten minder klinken als solist en begeleiding en meer als in elkaar grijpende onderdelen van één organisme.

En precies hier bevindt zich een van de meest verkeerd begrepen aspecten van hun muziek: minimalisme.

Bij GoGo Penguin is minimalisme niet simpelweg herhaling. Het is een geavanceerde vorm van minimalisme, waarin een ogenschijnlijk eenvoudige muzikale cel voortdurend wordt veranderd door ritme, dynamiek, articulatie, verschuiving en interactie. In plaats van een frase te horen die onveranderd wordt herhaald, horen we hoe haar betekenis verandert doordat alles eromheen voortdurend in beweging is.

Dit is minimalisme ná elektronische muziek, ná hedendaagse jazz, ná decennia van ritmische experimenten. Het behoudt de hypnotiserende kracht van herhaling, maar weigert zich comfortabel te nestelen in de repetitieve structuren waaraan we gewend zijn geraakt.

Murmuration: Beweging binnen de herhaling

Weinig stukken maken dit idee zo duidelijk als *Murmuration*, afkomstig van het album *v2.0* uit 2014. Op de oorspronkelijke opname horen we Chris Illingworth op piano, Nick Blacka op contrabas en de oorspronkelijke drummer Rob Turner; de plaat werd op 17 maart 2014 uitgebracht door Gondwana Records.

De titel zelf biedt al een treffende metafoor voor de muziek. Luister naar *Murmuration* en de fascinatie ontstaat niet uit een traditioneel jazzverhaal van thema, solo's en terugkeer, maar uit de beweging binnen de structuur zelf.

De piano introduceert een idee dat aanvankelijk bijna transparant lijkt. Vervolgens begint onze waarneming te verschuiven. Bas, drums en piano veranderen voortdurend het gewicht en de richting van de muziek. Een patroon kan herkenbaar blijven, terwijl zijn verhouding tot de puls verandert. Wat stabiel klonk, lijkt plotseling te zweven; wat repetitief leek, blijkt van binnenuit voortdurend in beweging te zijn.

Hier wordt de helderheid van GoGo Penguins geluid essentieel en is die niet langer alleen een esthetische keuze. Elk ritmisch detail moet hoorbaar zijn. De ruimte zelf wordt onderdeel van de compositie. Precisie schept spanning.

Murmuration wijst ook vooruit naar iets wat centraal zou komen te staan in de identiteit van het trio: een akoestisch ensemble dat de sensatie en stuwende kracht van elektronische muziek kan oproepen zonder de nuances van aanslag, dynamiek en menselijke interactie op te offeren. Het resultaat is noch conventionele jazz, noch een akoestische imitatie van elektronica. Het bevindt zich precies in het gebied tussen beide.

Die benadering was al opvallend in de periode van *v2.0*. Het album werd vervolgens genomineerd voor de Mercury Prize van 2014 en bracht de eigenzinnige benadering van het trio onder internationale aandacht.

Voorbij de formule

Meer dan tien jaar later is het interessante juist dat GoGo Penguin niet simpelweg diezelfde formule is blijven herhalen.

Hun album *Necessary Fictions* uit 2025, uitgebracht op XXIM Records, gaat nog verder de elektronische richting in, waarbij modulaire synthesizers en elektrische bas een prominentere rol krijgen in het geluid van de groep. Ook in hedendaagse recensies werd het blijvende belang van hun ritmische taal benadrukt: *Necessary Fictions* werd omschreven als een album dat zich beweegt door arpeggioachtige pianopatronen, scherp gedefinieerde drums en vloeiende baslijnen, terwijl het cinematografische karakter van de band behouden blijft.

Die ontwikkeling is belangrijk omdat ze suggereert dat GoGo Penguin niet geïnteresseerd is in het verdedigen van een succesvol geluid. Ze willen de grammatica ervan uitbreiden.

En misschien is dat wel de beste manier om hen te begrijpen.

Ze hebben jazz niet opnieuw uitgevonden door het verleden achter zich te laten. Ze hebben een deel van het hedendaagse vocabulaire ervan opnieuw vormgegeven door de logica van breakbeats, elektronische productie, minimalisme en akoestisch samenspel in dezelfde ruimte samen te brengen. Hun muziek kan onmiddellijk toegankelijk zijn, soms bijna bedrieglijk toegankelijk, maar onder dat oppervlak is alles voortdurend in beweging.

Murmuration blijft een van de duidelijkste voorbeelden van dat principe: muziek die repetitief lijkt totdat je écht luistert, en dan onthult dat vrijwel niets zich ooit precies op dezelfde manier herhaalt.

Dat is uiteindelijk misschien wel de meest kenmerkende eigenschap van GoGo Penguin. Hun geluid is helder, maar nooit steriel; minimalistisch, maar nooit statisch; ritmisch exact, maar onmiskenbaar menselijk.

Ze spelen niet simpelweg jazz met een modern geluid.

> *Ze laten jazz denken in een ander ritme.*